
Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Minister van Defensie
De Staatssecretaris van Defensie
De Chef Defensiestaf
De Secretaris-Generaal

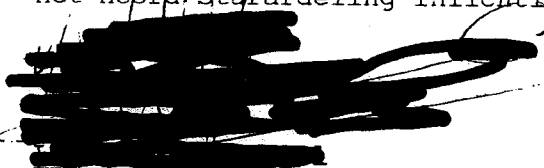
i.a.a. PCDS
SCOCIS
HOZ
DAB
HCZ

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/4306	06 november 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 82/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in de voormalige Joegoslavische federatie.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd. Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

82/92

(Afgesloten 061000 NOV 1992)

Bosnië-Herzegovina

Er blijft sprake van hevige gevechten in Bosnië-Herzegovina. In het noorden concentreert de strijd zich in twee regio's, te weten de Sava-vallei rond Brcko en Bosanski Samac en de omgeving van Doboj. Van groot belang is de militaire beheersing van de twee bruggen over de rivier Bosna (bij Modrica en Doboj), die essentieel zijn voor de Servische oost-westcorridor.

Elders in de republiek was sprake van zware Servische aanvallen op Olovo, ten noordoosten van Sarajevo. De eventuele val van Olovo zou grote consequenties hebben, omdat dan het door Moslims beheerste gebied ten noorden van de hoofdstad feitelijk in tweeën zou worden gedeeld. Rond Sarajevo zelf blijft sprake van Servische artilleriebeschietingen van wisselende intensiteit. Recent is gemeld dat de Kroatische eenheden rond de stad voldoende artillerie en andere zware wapens zouden bezitten om het Servische beleg rond te stad te breken, maar dat zij daarvan afzien omdat een verdere verzwakking van de Moslims en de Bosnische regering hun lange termijndoelen beter dient.

De Kroaten en Moslims hebben nieuwe pogingen in het werk gesteld Foca en Visegrad in het oosten van de republiek te veroveren. Zij lijken tot op heden niet in staat in deze regio een doorbraak te forceren. Wel zijn er meldingen dat zij de Servische linies bedreigen bij Stolac in het dal van de Neretva. Kroatische media meldden dat aldaar weer Servische gevechtsvliegtuigen zijn ingezet. Deze melding is echter niet bevestigd; op de betreffende dag zijn geen vluchten waargenomen van de Servische basis bij Banja Luka.

Het (pro-)Servische persbureau TanJug meldt opnieuw gevechten tussen Kroaten en Moslims, onder andere bij Prozor (tussen Mostar en Jajce). Er zijn -onbevestigde- aanwijzingen dat de Kroaten 3000 Moslims hebben gedwongen deze door hen gedomineerde plaats te verlaten. Indien bevestigd, vormt dit het eerste geval van "etnische zuivering" in door Kroaten beheerste gebieden.

In dit verband is vermeldenswaard dat er, ondanks pogingen van het Kroatische regime om de doorvoer van vrijwilligers en wapens naar de Bosnische Moslims over Kroatisch grondgebied te verhinderen, sprake blijft van dergelijk grensoverschrijdend verkeer. Een belangrijke rol lijkt hierbij te worden gespeeld door islamitische organisaties in Zagreb. Gezien het feit dat deze vrijwilligers in vele gevallen betrokken zijn bij conflicten tussen Bosnische Kroaten en Moslims, zijn dergelijke incidenten ook in de toekomst te verwachten.

Gisteren is een poging van VN-eenheden om het door de Serviërs belegerde stadje Srebrenica in het Bosnisch-Servische grensgebied te bevoorraden, mislukt. Grote groepen burgers blokkeerden het konvooi in een aangrenzende, door Serviërs gedomineerde plaats. Dit incident onderstreept eens te meer dat de Serviërs in Bosnië-Herzegovina ook met niet-militaire middelen in staat zijn de humanitaire hulpverlening aan hun tegenstanders te doorkruisen.

De leider van de Bosnische Serviërs, Karadzic, heeft in Genève een nieuw ontwerp ingediend voor een politieke oplossing van het conflict in Bosnië-Herzegovina. Het plan gaat uit van drie regionale "entiteiten" met een grote mate van autonomie. Zo zouden de regionale autoriteiten ook verantwoordelijk zijn voor defensie-aangelegenheden. Overigens tekende Karadzic aan dat niet ieder van de bedoelde "entiteiten" noodzakelijkerwijs een aaneengrenzend gebied behoefde te vormen.

Het voorstel van Karadzic impliceert een grotere decentralisatie van gezag dan het ontwerp dat de internationale bemiddelaars Vance en Owen vorige week presenteerden en dat juist vanwege deze decentralisatie door de Moslims verworpen werd. Karadzic moet dus weten dat zijn jongste suggestie a priori onaanvaardbaar is. Blijkbaar wil hij slechts de indruk wekken dat de Serviërs pogingen doen de dialoog gaande te houden.

De trilaterale besprekingen over demilitarisering van Sarajevo zijn gisteren opgeschort omdat de Servische afgevaardigde ziek was en de Kroaten en Moslims weigerden met een vervanger te onderhandelen. Desondanks heeft de VN-commandant bij Sarajevo, Morillon, de hoop uitgesproken dat de demilitarisering van de stad nog vóór het einde van het jaar kan worden gerealiseerd.

Internationale vredesinspanningen

Vance en Owen hebben in een gesprek met de Turkse premier Demirel stelling genomen tegen het eventuele opheffen van het wapenembargo op Bosnië-Herzegovina. Zoals reeds eerder gemeld, is een groot aantal islamitische landen voorstander van die opheffing, omdat het embargo in feite het Servische overwicht in (zware) wapens bestendigt. Met name Turkije heeft, zowel binnen de Organisatie van Islamitische Staten als in NAVO-kader, gepleit voor opheffing. Vance en Owen hebben echter gewaarschuwd dat zo'n opheffing kan leiden tot een escalatie van de strijd.

Servië/Montenegro

De "Joegoslavische" premier Panic heeft bij de EG gepleit voor een tijdelijke verzachting van de sancties tegen zijn land. Hierbij beriep hij zich niet alleen op humanitaire, maar ook op politieke overwegingen. Hij wees op de strijd die hij voerde met "conservatieve, oorlogszuchtige krachten". Een verzachting van de sancties zou volgens Panic kunnen dienen als een signaal aan de "Joegoslavische" bevolking met het oog op de komende algemene verkiezingen. De uitspraken van Panic wijzen er eens te meer op dat hij voor een gunstige verkiezingsuitslag behoefte heeft aan concrete successen, die de "Joegoslavische" bevolking aantonen dat zijn vredesinspanningen resultaat opleveren. Zoals bekend heeft EG-onderhandelaar Owen vorige week nog verklaard dat de sancties pas zullen worden opgeheven als de Servische agressie in Bosnië-Herzegovina zal zijn stopgezet en de autonomie van de Servische provincie Kosovo zal zijn hersteld.

Servische functionarissen blijven pogingen ondernemen om, ondanks het internationale embargo, olieproducten te verwerven. Zo heeft een voormalig Joegoslavisch plaatsvervangend premier recent Libië bezocht. Naar verluidt heeft het Libische bewind inderdaad olieleveranties toegezegd. Ook zijn er aanwijzingen dat Servië Hongarije heeft gedreigd met vervolgingen tegen de Hongaarse minderheid in de provincie Vojvodina, als dat land niet meewerkt aan de levering van olie aan "Joegoslavië". Hoewel Hongarije zelf vrijwel geen olie produceert, speelt het een belangrijke rol bij de scheepvaart over de Donau, die een van de belangrijkste aanvoerroutes van olie naar Servië vormt.

De Roemeense regering heeft de douane geïnstrueerd geen Servische of Montenegrijnse schepen meer toe te laten in Roemeense wateren, inclusief de Donau. Ook dient zij andere schepen nauwer te inspecteren op pogingen het embargo op handel met "Joegoslavië" te ontduiken. Hiermee komen de Roemeense autoriteiten tegemoet aan internationale kritiek dat Roemenië stilzwijgend de doorvoer van met name olieprodukten naar Servië toelaat. Zoals de Roemeense regering in het verleden echter zelf reeds aangaf, is het in de praktijk onmogelijk elke schending van het embargo te voorkomen.

Kroatië

Er zijn aanwijzingen dat de Kroatische generale staf de wapen- en munitievoorraden van de republiek inventariseert en aanbevelingen uitwerkt voor investeringen die de gevechtskracht van de strijdkrachten moeten verhogen. Ook worden, in strijd met het VN-wapenembargo op voormalige Joegoslavische deelstaten, voortdurend pogingen gedaan om wapensystemen aan te schaffen in het buitenland. Deze pogingen zijn in sommige gevallen succesvol.

Dit alles wijst erop dat Kroatië zich voorbereidt op een militair optreden tegen de "Servische" gebieden in de republiek. Waarschijnlijk zal dit niet eerder dan na de winter plaatsvinden, wanneer het mandaat voor UNPROFOR in Kroatië zal zijn verlopen en de VN-eenheden als gevolg daarvan moeten worden teruggetrokken. Het feit dat Kroatië ook luchtafweersystemen probeert te verwerven, geeft aan dat het land rekening houdt met een hernieuwde betrokkenheid van "Joegoslavië" bij een dergelijk conflict.

_____ hebben deze week bevestigd dat in oost-Slavonië Servische bendes actief zijn, die met name de achtergebleven Kroaten, maar zelfs Serviërs terroriseren en plunderen. Tevens maken zij melding van de toename van het aantal Servische militairen in UNPA-oost. Hierdoor blijkt het onmogelijk voortgang te boeken bij de uitvoering van het VN-vredesplan. Op dit laatste wordt reeds geruime tijd gewezen van Kroatische zijde. Op grond daarvan heeft Kroatië verklaard niet te zullen instemmen met een verlenging van het mandaat van UNPROFOR. In Kroatische ogen is de vredesmacht juist een obstakel geworden voor uitvoering van het vredesplan, omdat zij onvoldoende zou optreden tegen de Servische uitwassen en niet in staat is gebleken de ontwapening van de Servische gevechtsgroepen te bewerkstelligen.

Kroatische functionarissen proberen de aanwezigheid van VN-eenheden in de haven van Ploce tot een minimum te beperken. Deze haven, die in het verleden werd gebruikt voor de uitvoer van Joegoslavisch militair materieel, ligt aan de basis van de kortste route naar Sarajevo, via Mostar. Er zijn echter aanwijzingen dat Ploce, waar ook het Kroatische opperbevel voor het Dalmatische kustgebied is gevestigd, tevens wordt gebruikt voor de smokkel van wapens naar Kroatië en Bosnië-Herzegovina.

Naar verluidt wil de Kroatische president Tudjman de CGS van de Kroatische strijdkrachten (en voormalig minister van Defensie), Tus, vervangen. Als kandidaat voor zijn opvolging is een etnisch Kroaat uit Bosnië-Herzegovina genoemd. Indien deze daadwerkelijk wordt benoemd, zou dat erop wijzen dat het streven van aansluiting van de "Kroatische" gebieden in Bosnië-Herzegovina bij Kroatië aan invloed wint.

De president van "Joegoslavië", Cosic, heeft enkele dagen geleden een brief geschreven aan de Secretaris-Generaal van de VN, Ghali, waarin hij de Kroaten beschuldigt van schendingen van de overeenkomst tot demilitarisering van de regio-Prevlaka. Zo zouden Kroatische eenheden niet alleen aanvallen hebben uitgevoerd in de richting van het [door Serviërs gedomineerde] Trebinje in

Bosnië-Herzegovina, maar ook het grondgebied van "Joegoslavië" hebben geschonden. Volgens Cosic beogen de Kroaten incidenten creëren met als doel de VN-eenheden die toezicht houden op de demilitarisering van Prevlaka te beschuldigen van collaboratie met de JNA. In dat verband vroeg Cosic aan Ghali zijn invloed aan te wenden om het Kroatische streven te doorkruisen.

De beweringen van Cosic lijken te worden bevestigd door de eerder door de EG-waarnemersmissie gemelde Kroatische troepenconcentraties bij Prevlaka en meldingen van de Kroatische media dat VN-eenheden in diverse delen van Kroatië zijn betrokken bij zwarte handel en samenwerken met Servische eenheden. Op grond daarvan is het niet uitgesloten dat Kroatië beoogt de vermeende partijdigheid van de VN aan te voeren als rechtvaardiging van een militaire actie tegen Prevlaka. Dit kan echter grote consequenties hebben. Nog afgezien van de te verwachten afkeuring van de internationale gemeenschap, is de terugtrekking van Prevlaka, zoals reeds eerder gemeld, een belangrijke concessie van "Joegoslavische" zijde geweest. Indien Kroatië nu deze overeenkomst zou schenden, is het onwaarschijnlijk dat "Joegoslavië" ook in de toekomst tot onderhandelingen met Kroatische autoriteiten bereid zou zijn.

Kosovo

Albanese media maken melding van concentraties van JNA-eenheden in de omgeving van Pristina, de hoofdstad van de voormalige autonome provincie Kosovo. Volgens de betreffende berichten houdt deze concentratie van eenheden verband met de bezoeken die zowel Panic als Vance en Owen de afgelopen tijd hebben gebracht aan Kosovo. Kennelijk houden de Servische autoriteiten rekening met de mogelijkheid dat de internationale publiciteit die door deze bezoeken is veroorzaakt, door de Albanese meerderheid in Kosovo zal worden aangewend om haar verzet tegen de Servische dominantie te uiten.

Conclusie/voorzicht

De gevechten in Bosnië-Herzegovina blijven voortduren. De kans dat er op korte termijn een doorbraak kan worden gerealiseerd in het kader van de vredesonderhandelingen in Genève blijft uiterst klein, ondanks schijnconcessies van Servische zijde. Met name de Kroatische inspanningen zijn in toenemende mate gericht op het behartigen van Kroatische belangen waar deze verschillen van de doelen van de Moslims. De benoeming van een Bosnisch-Kroatische generaal tot CGS van de Kroatische strijdkrachten zou bevestigen dat deze belangen met name zijn gericht op de aansluiting van de "Kroatische" gebieden in Bosnië-Herzegovina bij Kroatië zelf.

Er moet rekening worden gehouden met een opleving van de strijd in Kroatië. Waarschijnlijk zullen de Kroatische strijdkrachten na het verlopen van het UNPROFOR-mandaat proberen met militaire middelen hun gezag over de "Servische" gebieden in de republiek te herstellen. Op korte termijn is reeds Kroatische actie denkbaar om het strategisch gelegen schiereiland Prevlaka onder militaire controle te krijgen.